

1. УВОД

Тема дипломског рада „Савремена улога ММФ-а и његово дјеловање у БиХ“ је одабрана због комплексности и садржајности теме, али истовремено и комплексне ситуације у којој се налази Босна и Херцеговина која је у категорији држава још увијек знатно овисних о помоћи ове значајне институције.

Међународни монетарни фонд (ММФ) је централна међународна организација за потстицање и развој монетарне сарадње. У ширем смислу представља скуп међународних споразума и институција којима се олакшавају и уређују међународна плаћања. ММФ чини 189 земаља, чија сврха јесте осигурање финансијске стабилности, олакшавање међународне трговине и одрживог економског раста као и смањење сиромаштва у свијету.

ММФ, познат и као Фонд, је осмишљен на конференцији УН-а у Бретон Водс-у у Сједињеним Америчким Државама, у јулу 1944. године. На наведеној конференцији 44 земље су настојале изградити оквир за економску сарадњу како би се избјегло понављане конкурентне девалвације из периода Велике депресије 1930 године.

ММФ је основан да би кредитирањем помогао земљама у рјешавању платнобилансних проблема и одржавања фиксног девизног курса. Након пропасти Бретон Водског система фиксних девизних курсева 1971. године, ММФ наставља дјеловати као сакупљач података, али и пружа техничку помоћ земљама чланицама.

Неки аутори ММФ сматрају политичком институцијом која манипулишући доводи до тога да њене чланице раде чак и против својих интереса, док други аутори сматрају да је ММФ заправо Међународна Централна банка која контролише стварање новца у свијету. Такођер, неки аутори наводе да ММФ има улогу зајмодавца посљедњег уточишта на међународном нивоу. Уколико се деси финансијска криза у индустријализованим земљама као и пријетња њиховом финансијском систему, домаће централне банке могу одобравањем кредита преузети улогу зајмодавца посљедњег уточишта, те на тај начин допринијети смањењу степена нестабилности финансијског система. Подршка међународног зајмодавца посљедњег уточишта доноси и ризик са собом. Сам процес извлачења неодговорних финансијских институција из кризе може довести до повећаног преузимања ризика због којих је криза и наступила.

Међутим ММФ ипак представља кооперативну институцију која омогућава заједничко договарање с циљем постизања стабилнијег међународног пословања. Да би се осигурало успјешно дјеловање новонастале финансијске организације требало је оспособити управне и водеће органе ММФ-а.

Управни и водећи органи ове значајне организације су: Одбор гувернера који доноси све важније пословне и друге одлуке, Извршни одбор који остварује извршне функције

дејеловања ММФ-а те припрема годишњи извјештај дјеловања ММФ-а. Овај одбор чине двадесет извршних директора представника земаља чланица. Извршни директори представљају организацију ММФ у својим земљама. Фонд је организован на тај начин да дјелује регијски и функцијски.

ММФ има све особине правне особе, склапа пословне уговоре, стиче или продаје своју покретну или непокретну имовину, те врши све друге радње које одликују правну особу. БиХ као једна од земаља сукцесора бивше Југославије, постала је чланица Међународног Монетарног Фонда 1995. године. У понуди више аранжмана од стране Фонда, БиХ је до сада користила Стенд бај аранжман према коме се чланици одобрава из општих извора одређени износ у одређеном временском периоду, али под условом да чланица испоштује одредбе споразума. Финансијске аранжмане одобрава Извршни одбор ММФ-а, најчешћи начин рада јесте одобравање фазно у траншама, што зависи од врсте аранжмана који је одобрен. Да би се одобрила транша потребно је испуњење услова и остварење напретка у провођењу структурних реформи у претходном периоду.

Од 2002. године Централна банка БиХ (ЦББиХ) преузима улогу фискалног агента наше државе према Фонду, а ту функцију је преузела од Министарства финансија и трезора БиХ. Дефинисани су одговарајући меморандуми (документ у коме су обрађена питања која су предмет међународних разговора а служи као подсетник) који објашњавају улогу Централне банке као и чланство БиХ у Фонду. Потписани су од стране Министарства финансија, трезора БиХ као и ентитетских министарстава.

1.1. Предмет, проблем и објект истраживања

Међународни Монетарни Фонд промовише међународну финансијску стабилност и монетарну сарадњу. Проблематика истраживања у овом раду односи се на дефинисање улоге Међународног Монетарног Фонда генерално, али и на примјеру Босне и Херцеговине. Предмет истраживања је истраживање ефикасности ММФ- ових програма како у другим земљама у развоју, тако и на подручју БиХ. С обзиром да Фонд годинама покушава успјешно дјеловати на рјешавању питања дугова земаља у развоју и помоћи при њиховом разрјешења.

1.2. Циљ истраживања

Сврха и циљ овог дипломског рада усмјерени су на објашњење дефиниције Међународног Монетарног Фонда, због чега је настао, његова сврха као и сузбијање дејства програма Фонда на подручју БиХ.

Један од циљева овог дипломског рада јесте установити савремену улогу ММФ-а и његово дјеловање на подручју Босне и Херцеговине, те да ли је у одређеном временском периоду дошло до позитивне промјене у платном билансу БиХ.

Сљедећи циљ била би теоријска анализа из кориштене литературе везано за функционисање ММФ-а и успјешности понуђеног програма као и његове посљедице.

1.3.Хипотеза истраживања

У складу са тематиком овог дипломског рада поставиће се двије хипотезе: главна хипотеза и помоћна хипотеза.

Главна хипотеза у раду гласи: Програми које нуде ММФ помогли су земљама које их користе у остварењу бољих резултата, у односу на земље које не користе програм помоћи ММФ-а.

Помоћна хипотеза у раду гласи: Иако ММФ иза себе има успјешно и неуспјешно реализиране програме, ипак можемо рећи да је његов финални циљ позитивно дјеловање на економску кризу без кориштења протективних мјера, него упућивање на развијање властитих економских снага.

1.4.Научне методе

Научне методе кориштене у овом дипломском раду су сљедеће: индуктивна и дедуктивна метода, метода анализе и синтезе. Кориштени су домаћи и страни извори који се баве проблематиком ММФ-а.

1.5.Структура рада

Дипломски рад се састоји од четири цјелине кроз које је обрађена раније споменути тематику, те дошло до закључка о финалној улози ММФ-а као и перспективи сарадње на подручју Босне и Херцеговине.

Први дио рада представља увод у коме је поред дефиниције проблема представљен предмет истраживања, хипотезе (главна и помоћна), сврха и циљеви истраживања, кориштена методологија, структура рада као и оцјена досадашњих истраживања.